

TÜRKÇE EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANMA YETERLİLİKLERİ (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Arş. Gör. Onur İŞBULAN
Sakarya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Bölümü

Zeynep DEMİREL
Öğretmen
Hacı Mustafa ÖZSOY
İlköğretim Okulu
İZMİT

Ahmet DEMİR
Öğretmen
Şehit Mahmutbey
İlköğretim Okulu
Hendek / SAKARYA

ÖZET

İnternet, günümüz dünyasında kullanılan en önemli ve bilgiye en hızlı ulaşılan teknolojilerden bir tanesidir. Yapılan çalışmalarda internetin dünyada yer alan eğitim sistemlerini etkilediği ve "bilgi yoğun" toplumlarda eğitim sisteminin merkezinde yer alacağı belirtilmektedir. Eğitim fakültelerinde yer alan öğretmen adaylarının da interneti kullanmaları ve ileride görev yapacakları okullarda, eğitim-öğretim ortamlarına interneti de katmaları kaçınılmaz bir zorunluluktur. Eğitim fakültelerinde yer alan bölümlerden birisi de Türkçe Eğitimi bölümüdür. İnternet'in Türkçe'ye ve Türkçe'nin doğru kullanılması üzerine de etkisi bulunmaktadır. Türkçe'ye uygun ve Türkçe'yi doğru kullanan web sayfaları olduğu gibi, Türkçe'nin çok yanlış kullanıldığı web sayfaları da mevcuttur. Türkçe öğretmen adaylarının bu web sitelerini bilmeleri ve dil öğretiminde bu web sitelerini kullanmaları eğitim-öğretim ortamlarına kaliteyi getirecek ve eğitimin daha verimli hale gelmesini sağlayacaktır.

Bu araştırmanın amacı Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde okuyan öğretmen adaylarının interneti ne derecede kullanmayı bildiklerini ölçmektir.

ABSTRACT

İnternet is one of the most used communication technology in our world, now. In principal, internet affects the education systems through its development. Teacher candidates who are in education faculties have to know internet technologies to use in their lessons and training environments. Turkish Education Department is one of the department belong to the education faculties. İnternet has effect Turkish and using Turkish properly. Therefore, Turkish teacher candidates should use internet skillfully.

This research aimed to evaluate how Turkish teacher candidates in Sakarya University Turkish Education Department can use internet technologies.

1.GİRİŞ

İnternet, eğitim ortamlarında bir fırtına etkisi yaratmıştır. Ortam tasarımcılarının ve öğretmenlerin bu yeni teknolojiyi formal öğretime adapte etme çalışmaları internetin gelişmesi ile hızlı bir şekilde gerçekleşmiştir. Daha sonraki kural ise interneti etkili olarak sınıf ortamlarında kullanmak olacaktır. (Johnson, 1999)

Eğitim sürecinde internet ile araştırma kapsamı fen, matematik ders planları ve öğretimi, dil öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi, müzik ve sanat öğretimi gibi derslerin öğretimini içermektedir. İnternet ağı üzerinden geliştirilen WEB programları, bilgilerin öğrenilmesini, günümüz teknolojisiyle hızla sağlamaktadır. Bu nedenle internet, WEB sistemi ve teknolojilerini yoğun olarak kullanılmaktadır. (İpek, 2001)

İnternetin, eğitim sistemlerine getirdiği olanaklar da bulunmaktadır. İşman(2005)'a göre bu olanakları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Öğrenciler rahatlıkla aileleri ile birlikte sanal ileti yoluyla haberleşebilirler.
- Öğrencilerle ilgili her türlü not, internet üzerinde yayınlanarak ailelerin haberdar olması sağlanabilir.
- Eğitimde fırsat eşitliği doğar ve özrü bulunan her türlü öğrenci eğitim olanaklarına sahip olur.
- Öğrenciler dünyanın herhangi bir bölgesinde kayıtlarını yenileyebilir büyük masraflardan kurtulmuş olurlar.
- Veliler birbirleri ile iletişim kurarak, okul aile birliği adına olumlu faaliyetlerde bulunabilirler.

Bunun yanında bilgisayarı ve interneti etkili bir şekilde kullanarak kubaşık çalışan öğrencilerin konuları nasıl ve ne şekilde öğrendikleri açısından sağladığı kolaylık gözler önüne serilmektedir. (Hawkins, 1984; Akt: Schofield & Davidson, 2003)

İnternetin tüm bu yararlarının yanı sıra kullanıcılara ve topluma zararları da mevcuttur. Bilginin daha kolay ve hızlı bir şekilde paylaşılmasını sağlayan internet, dil yanlışlıklarının yayılmasını da hızlandırmaktadır. Bu nedenden dolayı internette yaygın dil kirliliği bulunmaktadır. Özellikle argo kelimelerin fazlaca kullanılması ve dil kurallarının hiçe sayılması, internet Türkçesinin iki önemli problemidir. (Kara, 2006)

Eğitim fakültelerinde yer alan öğretmen adaylarının internetteki bu dil yozlaşmasına, karşı durmaları gerektiği kaçınılmaz bir gerçektir. Özellikle eğitim fakültelerinin Türkçe bölümünde okuyan öğrencilerin, bu dil kirliliğine karşı çıkmaları gerektiği öngörülmektedir.

İnternet üzerinde yer alan bu dil kirliliğini önleme çalışmaları tabii ki sadece söylemlerle olmamalı, yapılacak sitelerle, doğru bir dil kullanılarak hazırlanmış web sayfalarını öğrencilere öğretmek ile bu kirliliğe karşı eylemsel bir plan hazırlanmalıdır.

Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar Türkçe'nin korunmasına yardımcı olacak ve daha fazla kötü kullanımını engelleyecektir. Peki, Türkçe öğretmenleri, böyle bir çalışma gerçekleştirecekleri interneti ne derece bilmektedirler? İnterneti kullanmadaki yeterlilikleri nedir? Bu araştırma bu soruları cevaplamayı amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırma tarama desenli bir araştırma olup, araştırma örneklemini Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 280 öğrenciden oluşmaktadır. Bu adaylar arasından rasgele araştırma yöntemi kullanılarak seçim yapılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Anket

Anket, internete yönelik yeterlilikleri ölçmek amacıyla uzman görüşleri de alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Anketin uygulanan ilk 4 sorusu Türkçe öğretmeni adayların bireysel durumlarıyla ilgili, kalan 23 soru ise interneti kullanım yeterlilikleri ile ilgilidir. İlk dört soru dışındaki sorular ise kendi aralarında 4 grup oluşturmaktadır. Bunlar:

1. İnternet Explorer programının kullanımı
2. E-mail hesaplarının kullanımı
3. Anlık İleti (Chat) programlarının kullanımı
4. Sıkıştırma programları ve download uygulamalarının kullanımı

Anket içinde toplam 23 soru bulunmaktadır. Anketin geçerliği ve güvenirliliği sağlanmıştır.

Anket Geçerliliği

Hazırlanan anket öncelikle "Açımlayıcı Faktör Analizi"ne sokulmuş ve anketin ilk analiz sonuçları incelendiğinde anketin öz değeri 1'den büyük olan 4 faktörde toplandığı görülmüştür. Daha sonra "direct oblimin" döndürme tekniği

kullanılmış ve her bir maddenin kendi grubunda 4 faktörde ve yük değeri olarak .403 ve daha üzeri olarak toplandıkları belirlenmiştir.

	Component			
	1	2	3	4
MAIL7	,936	4,735E-02	,154	-,205
MAIL1	,875	-1,77E-02	-2,30E-02	9,089E-02
MAIL4	,881	-2,23E-03	,143	1,614E-02
MAIL2	,812	4,434E-02	-,137	,172
MAIL3	,781	-7,15E-03	,184	7,785E-02
MAIL5	,760	,141	-,211	,183
MAIL6	,742	,126	-,229	,210
MAIL8	,723	1,825E-02	7,702E-02	,103
EXP3	2,406E-02	,958	-4,98E-02	-5,95E-03
EXP2	2,434E-02	,951	-3,91E-02	-2,69E-02
EXP1	2,772E-02	,942	-6,37E-02	-1,78E-02
EXP5	2,692E-02	,909	-6,12E-02	5,422E-02
EXP6	-,149	,884	,107	3,272E-02
EXP4	6,865E-03	,857	7,515E-02	2,186E-02
EXP7	,168	,899	,130	-3,26E-02
DLOAD3	,172	,197	,684	9,089E-02
DLOAD4	,195	,193	,620	,210
DLOAD1	,311	,232	,426	,196
DLOAD2	,249	,250	,403	,273
CHAT1	8,003E-02	4,849E-02	1,254E-03	,848
CHAT2	,123	,116	-,104	,821
CHAT3	,129	8,934E-02	-8,28E-02	,808
CHAT4	-3,09E-02	-4,64E-02	,328	,755

4 faktörde toplanan bu çözümün toplam varyansı %84.54'tür. Faktörlerin öz değerleri ve açıkladıkları varyans miktarları sırasıyla birinci faktör için: %66,370, ikinci faktör için : %8,336, üçüncü faktör için %5,175, dördüncü faktör için %5,025'dir. Buradan hazırlanan anketin geçerliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Anket Güvenirliliği

Araştırmada güvenirlilik için Cronbach alfa değeri her bir faktör için bulunmuştur.

İnternet Explorer faktörü için Cronbach alfa	= .9632
E-mail faktörü için Cronbach alfa	= .9637
Anlık İleti (Chat) faktörü için Cronbach alfa	= .9282
Download faktörü için Cronbach alfa	= .9400

Buradan anketin güvenirliliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

2.2.2 Araştırmanın İstatistiksel Yöntemi

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Cinsiyet ve internet bağlantısına göre herhangi bir farklılık bulunup bulunmadığına bakmak için t-test, sınıf ve yaş değişkeni için de one-way anova yöntemleri SPSS hazır istatistiksel paket programında çalıştırılmıştır.

3. BULGULAR

3.1 FREKANSLAR

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Bayan	157	56,1
Erkek	123	43,9
Toplam	280	100

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet dağılımları incelendiğinde, yaklaşık yüzde elli altısı bayan, yüzde kırk dördü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunu cinsiyet olarak bayanların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	Frekans	Yüzde
18-19	102	36,4
20-21	132	47,1
22-23	38	13,6
24 ve üzeri	8	2,9
Toplam	280	100

Tablo 2’de katılımcıların yaşlarının dağılımları incelendiğinde, yaklaşık yüzde otuz altısı 18-19, yüzde kırk yedisi 20-21, yüzde on dördü 22-23, yüzde üçü ise 24 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadırlar. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunun 20-21 yaş arasında yer aldıkları görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Sınıflarına Göre Dağılımları

Sınıf	Frekans	Yüzde
1. sınıf	78	27,9
2. sınıf	69	24,6
3. sınıf	84	30,0
4. sınıf	49	17,5
Toplam	280	100

Tablo 3’de katılımcıların sınıflarına göre dağılımları incelendiğinde, yaklaşık yüzde yirmi sekizi birinci sınıf, yüzde yirmi beşi ikinci sınıf, yüzde otuzu üçüncü sınıf, yüzde on yedisi dördüncü sınıfta okumaktadırlar. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunun üçüncü sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Evde İnternet Bağlantı Durumlarına Göre Dağılımları

Evde İnternet Bağlantısı	Frekans	Yüzde
Var	124	44,3
Yok	156	55,7
Toplam	280	100

Tablo 4’de katılımcıların evde internet bağlantılarına göre dağılımları incelendiğinde, yaklaşık yüzde kırk dördünün evinde internet bağlantısı olduğu, yüzde elli altısının evinde internet bağlantısı olmadığı görülmektedir.

3.2 BETİMSSEL BULGULAR

Yapılan madde ortalamaları analizi sonucunda aşağıdaki sonuçlar bulunmuştur.

Tablo 5. Verilen Cevaplara Göre Madde Ortalamaları Değerleri

Madde	X (Ortalama)	Madde	X (Ortalama)
Mail 5. madde	3,08	Explorer 4. madde	2,57
Mail 6. madde	3,06	Mail 4. madde	2,56
Chat 2. madde	2,97	Mail 8. madde	2,54
Mail 2. madde	2,93	Download 2. madde	2,50
Chat 3. madde	2,85	Mail 3. madde	2,50
Chat 1. madde	2,81	Mail 7. madde	2,47
Mail 1. madde	2,78	Download 1. madde	2,45
Explorer 1. madde	2,67	Explorer 6. madde	2,38
Explorer 7. madde	2,67	Chat 4. madde	2,22
Explorer 3. madde	2,60	Download 4. madde	2,05
Explorer 2. madde	2,59	Download 3. madde	1,86
Explorer 5. madde	2,58		

Analiz sonucunda öğrencilerin yeterliliğe en fazla sahip olduğu maddeler “gelen e-mailleri okuma”, “e-mail silme” ve “gelen anlık iletileri okuma” olduğu görülmüştür. En az yeterliliğe sahip oldukları maddeler ise “Bir sıkıştırma programı ile dosya sıkıştırma”, “Sıkıştırılmış bir dosyayı açma” ve “konferans grubu oluşturma” olduğu görülmüştür.

3.3 CİNSİYET DEĞİŞKENİ T-TESTİ SONUÇLARI

Tablo 6 Cinsiyet Değişkeninin Download (Dosya İndirme) Yapabilme Üzerine Etkisi

Cinsiyet	N	X	SS	sd	t	p
Bayan	157	2,068	,961	,076	-,727	,007
Erkek	123	2,414	1,121			

Yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkeninin Download yapabilme üzerine etkisi bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde erkeklerin bayanlara göre $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak download becerilerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

3.4 EVDE İNTERNET BAĞANTISI OLMA DURUMU DEĞİŞKENİ T-TESTİ SONUÇLARI

Tablo 7 Evde İnternet Bağlantısı Olma Değişkeninin İnternet Explorer Programı Kullanma Üzerine Etkisi

İnternet	N	X	SS	sd	t	p
Var	124	2,899	,713	,064	-,727	,000
Yok	156	2,333	,815			

Yapılan analiz sonucunda evde internet bağlantısı olma değişkeninin İnternet Explorer programı kullanabilme üzerine etkisi bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde evde internet bağlantısı olanların olmayanlara göre $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak İnternet Explorer programı kullanma becerilerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 8 Evde İnternet Bağlantısı Olma Değişkeninin E-mail Sayfalarını Kullanabilme Üzerine Etkisi

İnternet	N	X	SS	sd	t	p
Var	124	3,127	,863	,077	6,187	,000
Yok	156	2,443	,993			

Yapılan analiz sonucunda evde internet bağlantısı olma değişkeninin e-mail sayfalarını kullanabilme üzerine etkisi bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde evde internet bağlantısı olanların olmayanlara göre $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak e-mail sayfalarını kullanma becerilerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 9 Evde İnternet Bağlantısı Olma Değişkeninin Anlık İleti (Chat) Programları Kullanma Üzerine Etkisi

İnternet	N	X	SS	sd	t	p
Var	124	3,116	,868	,077	6,162	,000
Yok	156	2,397	,985			

Yapılan analiz sonucunda evde internet bağlantısı olma değişkeninin anlık ileti (chat) programlarını kullanabilme üzerine etkisi bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde evde internet bağlantısı olanların olmayanlara göre $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak anlık ileti (chat) programlarını kullanma becerilerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 10 Evde İnternet Bağlantısı Olma Değişkeninin Download (Dosya İndirme) Yapabilme Üzerine Etkisi

İnternet	N	X	SS	sd	t	p
Var	124	2,669	1,038	,093	6,911	,000
Yok	156	1,863	,910			

Yapılan analiz sonucunda evde internet bağlantısı olma değişkeninin Download (dosya indirme) yapabilme üzerine etkisi bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde evde internet bağlantısı olanların olmayanlara göre $P < 0,05$ düzeyinde anlamlı olarak download (dosya indirme) becerilerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

3.5 YAŞ DEĞİŞKENİNE AİT ANOVA SONUÇLARI

Tablo 11: Yaş Değişkeninin Ait ANOVA Sonuçları

Sorular	Yaş	N	X	SS	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P			
1. İnternet Explorer	18-19	102	2,226	,809	Gruplar arası 23,389	3	7,796	13,074	,000			
	20-21	132	2,733	,792								
	22-23	38	2,868	,624						Grup içi 164,586	276	,596
	24 ve üzeri	8	3,321	,492						Toplam 187,975	279	
2. E-mail	18-19	102	2,420	1,00	Gruplar arası 18,312	3	6,104	6,511	,000			
	20-21	132	2,897	,944								
	22-23	38	2,978	,923						Grup içi 258,736	276	,937
	24 ve üzeri	8	3,297	1,05						Toplam 277,048	279	
3. Chat (Anlık İleti)	18-19	102	2,534	1,02	Gruplar arası 6,703	3	2,234	2,265	,081			
	20-21	132	2,812	,980								
	22-23	38	2,763	,956						Grup içi 272,225	276	,986
	24 ve üzeri	8	3,218	,994						Toplam 278,928	279	
4. Download	18-19	102	1,884	,950	Gruplar arası 21,447	3	7,149	6,938	,000			
	20-21	132	2,367	1,04								
	22-23	38	2,440	1,01						Grup içi 284,373	276	1,030
	24 ve üzeri	8	3,031	1,25						Toplam 305,819	279	

** $P < 0,01$

Yapılan ANOVA sonucunda yaş değişkeni ile İnternet Explorer programı kullanımı, e-mail sayfalarının kullanımı ve download yapabilme arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Bu anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Yapılan Scheffe testi sonuçları şu şekildedir :

Tablo 12: Katılımcıların İnternet Explorer Programı Kullanımı Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Yaş	İnternet Explorer	20-21	18-19	Ortalama Fark	p
		22-23	18-19	,5067	,000
		24 ve üzeri	18-19	,6417	,000
				1,0945	,002

Yapılan Scheffe testi sonucunda 20-21 yaş, 22-23 yaş ve 24 ve üzeri yaş grubunda olan öğrenciler 18-19 yaş grubunda olan öğrencilere göre İnternet Explorer programı kullanımında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

Tablo 13: Katılımcıların E-mail Sayfaları Kullanımı Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Yaş	E-mail	20-21	18-19	Ortalama Fark	p
		22-23	18-19	,4767	,003
				,5580	,028

Yapılan Scheffe testi sonucunda 20-21 yaş ve 22-23 yaş grubunda olan öğrenciler 18-19 yaş grubunda olan öğrencilere göre mail sayfası kullanımında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

Tablo 14: Katılımcıların Download (Dosya İndirme) Yapabilme Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Yaş	Download	20-21	18-19	Ortalama Fark	p
		22-23	18-19	,4826	,000
		24 ve üzeri	18-19	,5560	,004
				1,1464	,002

Yapılan Scheffe testi sonucunda 20-21 yaş, 22-23 yaş ve 24 ve üzeri yaş grubunda olan öğrenciler 18-19 yaş grubunda olan öğrencilere göre Download (dosya indirme) yapabilme açısından $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.6 SINIF DEĞİŞKENİ ANOVA SONUÇLARI

Tablo 11: Sınıf Değişkeninin Ait ANOVA Sonuçları

Sorular	Sınıf	N	X	SS	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
1. İnternet Explorer	I. Sınıf	78	2,069	,848	Gruplar arası 41,704	3	13,901	26,230	,000
	II. Sınıf	69	2,476	,782					
	III. Sınıf	84	2,823	,633					
	IV. Sınıf	49	3,145	,575					
				Toplam	187,975	279	,530		**
2. E-mail	I. Sınıf	78	2,169	1,02	Gruplar arası 49,579	3	16,256	20,052	,000
	II. Sınıf	69	2,704	,913					
	III. Sınıf	84	2,939	,893					
	IV. Sınıf	49	3,391	,706					
				Toplam	227,469	276	,824		**
3. Chat (Anlık İleti)	I. Sınıf	78	2,195	,992	Gruplar arası 35,419	3	11,806	13,382	,000
	II. Sınıf	69	2,826	,926					
	III. Sınıf	84	2,812	,980					
	IV. Sınıf	49	3,224	,784					
				Toplam	278,928	279			**
4. Download	I. Sınıf	78	1,685	,883	Gruplar arası 54,575	3	18,192	19,984	,000
	II. Sınıf	69	2,137	1,03					
	III. Sınıf	84	2,321	,977					
	IV. Sınıf	49	3,015	,906					
				Toplam	305,819	279			**

** $P<0,01$

Yapılan ANOVA sonucunda sınıf değişkeni ile İnternet Explorer programı kullanımı, e-mail sayfalarının kullanımı, anlık ileti (chat) programı kullanımı ve download yapabilme arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Bu anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Yapılan Scheffe testi sonuçları şu şekildedir :

Tablo 12: Katılımcıların İnternet Explorer Programı Kullanımı Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Sınıf	İnternet Explorer	II. Sınıf	I. Sınıf	Ortalama Fark	p
		III. Sınıf	I. Sınıf	,4071	,010
		IV. Sınıf	I. Sınıf	,7537	,000
		III. Sınıf	II. Sınıf	1,0761	,000
		IV. Sınıf	II. Sınıf	,3466	,037
				,6689	,000

Yapılan Scheffe testi sonucunda II. sınıf, III. sınıf ve IV. sınıfta yer alan öğrenciler I. sınıfta olan öğrencilere göre, III. sınıf ve IV. sınıfta yer alan öğrenciler II. sınıfta yer alan öğrencilere göre İnternet Explorer programı kullanımında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

Tablo 13: Katılımcıların E-mail Sayfaları Kullanımı Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Sınıf	E-mail			Ortalama Fark	p
		II. Sınıf	I. Sınıf	,5349	,006
		III. Sınıf	I. Sınıf	,7694	,000
		IV. Sınıf	I. Sınıf	1,2219	,000

Yapılan Scheffe testi sonucunda II. sınıf, III. sınıf ve IV. sınıfta yer alan öğrenciler I. sınıfta olan öğrencilere göre mail sayfası kullanımında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

Tablo 14: Katılımcıların Anlık İleti (Chat) Programları Kullanımı Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Sınıf	Chat			Ortalama Fark	p
		II. Sınıf	I. Sınıf	,6306	,001
		III. Sınıf	I. Sınıf	,6170	,001
		IV. Sınıf	I. Sınıf	1,0290	,000

Yapılan Scheffe testi sonucunda II. sınıf, III. sınıf ve IV. sınıfta yer alan öğrenciler I. sınıfta olan öğrencilere göre anlık ileti (chat) programı kullanımında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

Tablo 15: Katılımcıların Download (Dosya İndirme) Yapabilme Alt Faktörüne Ait Scheffe Testi Sonuçları

Sınıf	Download			Ortalama Fark	p
		II. Sınıf	I. Sınıf	,4518	,000
		III. Sınıf	I. Sınıf	,6355	,004
		IV. Sınıf	I. Sınıf	1,3294	,002

Yapılan Scheffe testi sonucunda II. sınıf, III. sınıf ve IV. sınıfta yer alan öğrenciler I. sınıfta olan öğrencilere göre Download (dosya indirme) yapabilme açısından $P<0,05$ düzeyinde anlamlı olarak daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan analizler sonucunda Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğrenimlerini görmekte olan öğretmen adaylarının mail sayfalarını kullanımında deneyim sahibi oldukları ancak Download yapabilme ve indirilen sıkıştırılmış dosyaları açma konusunda yeterliliğe sahip olmadıkları veya az yeterliliğe sahip oldukları görülmektedir.

Geleceğin eğitim sistemlerinin temel unsurlarından biri olacak olan interneti Türkçe öğretmen adaylarının tam verimli olarak kullanmadıkları görülmektedir. Bu sonuç hem öğretimsel açıdan hem de Türkçe'nin korunması açısından ileride sorun teşkil edebilir.

Türkçe öğretmeni adaylarının interneti tam verimli olarak kullanabilmeleri için aşağıda birkaç öneri sunulmaktadır:

- Türkçe Eğitimi müfredatında yer alan bilgisayar derslerinde internetin daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi için düzenleme yapılabilir.
- Yapılan analizlerde I. sınıfta yer alan öğrencilerin interneti kullanma bakımından diğer sınıflara göre anlamlı olarak deneyim sahibi olmadıkları görülmektedir. I. sınıf itibarı ile interneti kullanmaya öğrenciler teşvik edilebilir ve düzenlenecek sistemlerle öğretim üyeleri ödevlerini internet üzerinde araştırma yapacak şekilde verebilir.
- Yapılan ödevlerin bir kısmı öğretim üyelerinin mail adreslerine atılıp hem öğrenciler masraftan kurtarılabilir hem de mail sayfalarını kullanmaları sağlanabilir.
- Kötti örnek teşkil eden web sayfaları sınıfta tartışılabilir ve dil bakımından incelenebilir.

Tüm bu veriler doğrultusunda evde internet bağlantısı sahibi olan öğrencilerin olmayanlara kıyasla interneti daha verimli kullandıkları görülmektedir. Üniversitelerin Telekom ile yapacakları anlaşma doğrultusunda öğrencilere düşük ücretli internet kampanyası öğrencilerin internete girme sıklıklarını arttıracak ve geleceğin eğitim sistemi olacak internetten uzak kalmamalarını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- ALESSI, S & STANLEY, T. (2001). *Multimedia for Learning ; Methods and Development*. Allyn & Bacon Education Company. Massachusetts, USA.
- ALKAN, C. (2005). *Eğitim Teknolojisi*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- İPEK, İ. (2001). *Bilgisayarla Öğretim, Tasarım, Geliştirme ve Yöntemler*. Tıp-Teknik Yayınları. Ankara
- İŞMAN, A. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- İŞMAN, A. (1998) *Uzaktan Eğitim*. Değişim Yayınları. Ankara.
- JOHNSON, D. (1999). "Internet Skill Rubrics for Teachers". Technology Connection, USA
- KARA, M. (2006). "İnternet Türkçesinin Çılgılığı : "Türkçe Dili (!) ve Diğerleri"". *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Ankara.
- KARASAR, N. (2000). "Bilimsel Araştırma Yöntemi", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- SCHOFIELD, J & LOCKE, D. (2003). "The Impact of Internet Use on Relationships Between Teachers and Students". *Mind, Culture, and Activity*, USA

İLETİŞİM ADRESİ

Arş. Gör. Onur İŞBULAN

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü
oisbulan@sakarya.edu.tr

Zeynep DEMİREL – Öğretmen

Hacı Mustafa ÖZSOY İlköğretim Okulu – İZMİT

zdemirel54@mynet.com

Ahmet DEMİR – Öğretmen

Şehit Mahmutbey İlköğretim Okulu – Hendek, SAKARYA

ahmetdemir06@hotmail.com

YAPARAK-YAŞAYARAK ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENCİLERİN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE ETKİSİ

Yard. Doç. Dr. İbrahim BİLGİN

AİBÜ, Eğitim Fakültesi

İlköğretim Bölümü

BOLU

Öğretmen. Azade TOKSOY

Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Pasinler/ ERZURUM

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yaparak-yaşayarak öğrenme etkinliklerinin işbirlikli öğrenme yaklaşımı ve öğretmen merkezli öğretim yaklaşımı ile uygulanmasının ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini aynı fen bilgisi öğretmeninin eğitim verdiği bir ilköğretim okulunun iki ayrı sınıftaki 55 adet 8. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Sınıflar rastgele deney ve kontrol grubu olarak seçilmiştir. Deney grubunda, yaparak-yaşayarak öğrenme etkinlikleri, işbirlikli öğrenme yaklaşımı ile, kontrol grubunda ise, aynı etkinlikler öğretmen merkezli öğretim yaklaşımı ile uygulanmıştır. Her iki gruba da Bilimsel Süreç Beceri testi ön ve son test olarak uygulanmıştır. Sonuçları test etmek için betimlemeli istatistik ve ortak değişkenli varyans analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, deney ve kontrol grubunun son-bilimsel süreç testinden aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak, deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel süreç becerileri, yaparak-yaşayarak öğrenme etkinlikleri, işbirlikli öğrenme, öğretmen merkezli öğretim

THE EFFECTS OF HANDS-ON ACTIVITIES ON STUDENTS' SCIENCE PROCESS SKILLS

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the effects of hands-on activities incorporating cooperative learning approach on eighth grade students' science process skills. The sample of the study consisted of 55 students from two different eighth grade classrooms in a Primary School which were taught by the same science teacher. The classrooms were chosen randomly as a control and an experimental groups. In the experimental group, hands-on activities were applied along with cooperative learning approaches; whereas in the control group, the same activities were applied using teacher-centered approaches. Science Process Skills Test (SPST) was applied as pre and post tests to control and experimental groups. Analysis of results showed that there is a statistically significant mean difference between the experimental and control groups on post-SPST results and the statistical difference is in the favor of experimental group.

Keywords: Science Process Skills, Hands-On Activities, Cooperative Learning Approach and Teacher-Centered Teaching Approach